

ATBILDĪBA PAR PREČU ZĪMES TIESĪBU PĀRKĀPUMU

LIABILITY FOR VIOLATION OF TRADE MARK RIGHTS

Jānis Rozenfelds, Dr. iur.

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Civiltiesisko zinātņu katedras profesors

Summary

The liability for violation of trade mark rights until 2020 was regulated by the law “On Trade Marks and Indications of Geographical Origin” (Trade Mark Law) of 1999, which was in force until 2020. However, during the time period between 2002, when Latvia joined EU, and as late as 2016, the Trade Mark Law referred to the Latvian Civil Law (Civil Law) as the main source of law. The problem was that the traditional methods of damage calculation as established by Civil Law significantly differ from specific methods of calculation of damages caused by violation of IP rights as provided by the Directive No. 2004/48/EK.

Latvia as a member state provided for the measures, procedures and remedies necessary to ensure the enforcement of the intellectual property rights covered by the Directive No. 2004/48/EK only in 2007, i.e., three years after the accession to the EU. Those measures, procedures and remedies were only gradually introduced.

Atslēgvārdi: preču zīme, kaitējums, atbildība, civillieta, krimināllieta.

Keywords: trademark, damages, liability, civil case, criminal case.

Ievads

No 185 dažādu tiesu instanču spriedumiem, kas atrodami vietnē “Manas tiesas” ar preču zīmju tiesībām saistītās lietās no 2015. līdz 2019. gadam,¹ tikai nedaudzos gadījumos tiesas līdztekus preču zīmju tiesību pārkāpumiem skatīja

¹ Vidzemes priekšpilsētas tiesas 15.06.2017. spriedums lietā Nr. C04228614; Rīgas apgabaltiesas 13.07.2015. spriedums (kad sagatavots pilns sprieduma teksts) lietā Nr. C04250014; 18.01.2017. spriedums lietā Nr. C04259809; 23.11.2016. spriedums lietā Nr. C30353215; 09.11.2015. spriedums lietā Nr. C04217014; 03.02.2016. spriedums lietā Nr. C04181114; 27.04.2016. spriedums lietā Nr. C04295714; 04.10.2019. spriedums lietā Nr. CA-0266-19/30; Latgales apgabaltiesas 04.08.2015. spriedums lietā Nr. C03036514; Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 13.05.2014. spriedums lietā Nr. C04426211; 04.02.2014. spriedums lietā Nr. C04528110; 06.05.2014. spriedums lietā Nr. C04528010; 21.04.2016. spriedums lietā Nr. C04366712; Augstākās tiesas Civillietu departamenta 27.06.2014. spriedums lietā Nr. C04241709; 10.12.2014. spriedums lietā Nr. C04311409; 30.10.2015. spriedums lietā Nr. C04375909; 31.05.2016. spriedums lietā Nr. C04259809; 28.12.2017. spriedums lietā Nr. C04217014; 27.03.2018. spriedums lietā Nr. C04295714; 04.06.2018. spriedums lietā Nr. C04494311. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 22.09.2020.].

prasības par šādu pārkāpumu rezultātā nodarīto mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.² Savukārt no šīs lietu kategorijas tikai niecīga daļa ir tāda, kur prasība kaut vai daļēji apmierināta.

Lielāks ir to gadījumu skaits, kad šādas prasības tiek noraidītas. Šī ziņojuma mērķis ir pētīt, ar ko skaidrojams niecīgais zaudējumu atlīdzināšanas prasību īpatsvars uz samērā bieži sastopamo preču zīmju strīdu fona.

1. Atbildības par preču zīmes tiesību pārkāpumu vispārīgie priekšnoteikumi

Atbildība par preču zīmes tiesību pārkāpumu ir mantiskās atbildības paveids. Vispārīgie atbildības priekšnoteikumi civiltiesībās ir prettiesiska rīcība, kaitējuma esamība, cēloniskais sakars starp prettiesisko rīcību un kaitējumu.³ Prettiesiska rīcība izpaužas kā izņēmuma tiesību uz preču zīmi pārkāpums. To paredz likums Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm (turpmāk – LPZ), kas spēku zaudēja 2020. gada februārī (PZL 14., 15., 16., 18., 19., 50. p.).

Cēloniskais sakars starp preču zīmes tiesību pārkāpumu un nodarīto kaitējumu izpaužas tā, ka preču zīmē lietotos apzīmējumus izmantojusi persona, kurai uz to nebija tiesību. Parasti intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu gadījumos vainas neesamība neatbrīvo no atbildības.⁴ Pastāv arī pretējs viedoklis, ka viens no atbildības priekšnoteikumiem par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem ir arī vaina.⁵ Latvijas tiesu praksē jautājums par pārkāpuma izdarītāja atbrīvošanu no atbildības sakarā ar vainas neesamību parasti nav vērtēts. Citāda aina paveras praksē, kas saistīta ar civilprasības izskatīšanu krimināllietās. Krimināllikums (turpmāk – KL) atbildībai par preču zīmes nelikumīgu izmantošanu paredz tādu specifisku nozieguma sastāva pazīmi kā *būtisks kaitējums ar likumu aizsargātām personas interesēm* (KL 206. p. (1) d.). Tiesa vērtē apsūdzētā spēju paredzēt būtiska kaitējuma iestāšanās iespēju kā prettiesiskās rīcības sekas.

Tiesu praksē civillietās apskatāmajā periodā no 2015. līdz 2019. gadam problēmas izraisījis tieši jautājums par paša kaitējuma esamību, t. i., par zaudējumu aprēķināšanas metodi, kā arī morālā kaitējuma apmēru šāda veida kaitējuma atlīdzināšanas gadījumā.

² Rīgas apgabaltiesas 03.02.2016. spriedums lietā Nr. C04181114. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/e/TiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 22.09.2020.].

³ Torgāns K. Saistību tiesības. 2. papild. izd. Rīga: TNA, 2018, 466. lpp.

⁴ Monsanto Canada Inc v Schmeiser Supreme Court of Canada. Supreme Court Judgments. Date 2004-05-21. Case No. 29437. Pieejams: <https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/item/2147/index.do> [aplūkots 22.01.2021.].

⁵ Rasnačs L. Vainas nozīme atbildības piemērošanā par negodīgas konkurences aizlieguma pārkāpumiem. Aktuālas tiesību realizācijas problēmas. LU 69. konferences rakstu krājums. 2011, 55. lpp.

2. Preču zīmes tiesību pārkāpuma rezultātā nodarītā kaitējuma noteikšanas regulējums speciālajos likumos

Zaudējumu aprēķināšana par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem veicama, izmantojot Direktīvā 2004/48/EK⁶ (turpmāk – Direktīva) norādīto licenciāta kritēriju. Šī metode balstās uz pieņēmumu par licences noslēgšanu, kura patiesībā nav noslēgta.⁷ Izskatot prasības par zaudējumu atlīdzināšanu, tiesai nacionālo tiesību normas jāinterpretē atbilstoši Direktīvai.⁸

LPZ 28.¹ pants līdz 2015. gadam paredzēja zaudējumu aprēķināšanas metodi atbilstoši Civillikumam kā prioritāru, turpretim Direktīvā paredzēto licenciāta kritēriju tikai kā papildu atbildības modeli gadījumiem, kad kaut kādu iemeslu dēļ Civillikumā paredzēto zaudējumu aprēķināšanas metodi nav iespējams lietot. Tikai sākot ar 2015. gadu⁹, LPZ pilnībā atteicies no Civillikumam “pakārtotās” atbildības noteikšanas metodes, dodot vietu Direktīvā paredzētā licenciāta kritērija piemērošanai, t. i., pieņemot, ka zaudējumu atlīdzības apmērs ir atbilstošs tai summai, kuru varētu saņemt preču zīmes īpašnieks par preču zīmes izmantošanas tiesību nodošanu licenciātam (licenciāta kritērijs).

“Licenciāta kritērijs”, kas ir zaudējumu aprēķināšanas metodes pamats intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu lietās, kā jau norādīts iepriekš, pēc savas būtības balstās uz priekšnoteikumu, ka, aprēķinot atrauto peļņu, jāņem par pamatu varbūtības. Zaudējumu aprēķināšana, izmantojot licenciāta kritēriju, savā būtībā balstās uz pieņēmumu par licences noslēgšanu, kura patiesībā nav noslēgta.¹⁰

Civillikumā, tieši pretēji, zaudējumu aprēķināšanā netiek pieļautas nekādas varbūtības:

[A]prēķinot atrauto peļņu, nav jāņem par pamatu tikai varbūtības, bet nedrīkst būt šaubu vai vismaz jābūt pierādītam līdz tiesisku pierādījumu patīcāmības pakāpei, ka šāds pametums cēlies, tieši vai netieši (1773. p.), no tās darbības vai bezdarbības, ar ko zaudējums nodarīts. (CL 1787. p.)

Apskatāmajā periodā no 2015. līdz 2019. gadam, kaut arī pati atsauce uz Civillikumu LPZ normās par atbildību jau pazudusi, tiesu spriedumos joprojām atrodams tieši iepriekš minētais arguments – nav licences līguma, nav zaudējumu.

Spēkā esošais jaunais Preču zīmju likums (turpmāk – PZL), kas Saeimā pieņemts 2020. gada 6. februārī, protams, nevarēja ietekmēt šo praksi apskatāmajā periodā.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/ALL/?uri=CELEX:32004L0048> [aplūkots 23.01.2021.].

⁷ Abdussalam M. Reining in the rules for “lost profits” damages in patent law. Queen Mary Journal of Intellectual Property, Vol. 9, No. 4, 2019, p. 369.

⁸ Augstākās tiesas Civillietu departamenta 09.12.2015. spriedums; Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 07.11.2016. spriedums civillietā Nr. C04292106. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 22.09.2020.].

⁹ LPZ 28.¹ p. likuma redakcijā, kas bija spēkā 01.01.2016.–05.03.2020.

¹⁰ Abdussalam M. 2019, p. 369.

3. Atbildības par preču zīmes tiesību pārkāpumu piemērošana civillietās

Lielākoties, ceļot prasību, kurā lūgts konstatēt preču zīmes tiesību pārkāpumu un to aizliegt, prasība par zaudējumu atlīdzināšanu nemaz netiek celta. Ja tomēr šāda prasība celta, tipiskāki ir gadījumi, kad tiesa, konstatējot, ka preču zīmju tiesību pārkāpums noticis, tomēr atzinusi zaudējumu atlīdzināšanas prasību, kas pamatota ar licenciāta kritēriju, par nepamatotu. Reprezentatīvs šai ziņā ir spriedums, ar kuru noraidīta prasība pret preču zīmes tiesību pārkāpēju par zaudējumu atlīdzību 28 287,07 eiro apmērā.¹¹

2014. gada 1. aprīlī Krievijas Federācijā reģistrētais uzņēmums cēlis prasību par preču zīmes nelikumīgas izmantošanas aizliegšanu un zaudējumu piedziņu 28 287,07 eiro apmērā, kā arī morālā kaitējuma atlīdzību pēc tiesas ieskatiem.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015. gada 13. februāra spriedumu prasība apmierināta.

Izskatīdama lietu, pamatojoties uz atbildētāja iesniegto apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija prasību apmierināja daļēji, nospriežot piedzīt morālā kaitējuma atlīdzību 960 eiro apmērā. Prasība par zaudējumu 28 287,07 eiro apmērā atlīdzināšanu tika noraidīta.

Morālā kaitējuma atlīdzināšana 1000 eiro apmērā apskatāmajā periodā piespriesta vēl citā lietā.¹²

Tādējādi iezīmējas tendence, ka zaudējumu atlīdzināšanas prasībās sakarā ar preču zīmes tiesību aizskārumu tiesa dod priekšroku tiesas ieskatam, nevis licenciāta kritērijam. Spriedums daļā par prasības noraidīšanu motivēts šādi:

Pirmās instances tiesa ir kļūdījusies konstatējumā, ka atbildētāja ir nelikumīgi izmantojusi preču zīmi divus gadus jeb 24 mēnešus. No atbildētājas gramatvedības datiem izriet, ka pirmās pārkāpuma preces Latvijā ir piegādātas 2013. gada 12. novembrī, savukārt Rimi Latvia izziņa apliecina, ka dati par pārkāpuma precēm veikalu tīklos tiek sniegti līdz 2014. gada 31. augustam, no kā secināms, ka līdz 2014. gada 31. augustam pārkāpuma preces realizētas Rimi Latvia veikalos, līdz ar to konstatējams, ka pārkāpuma ilgums bija deviņi mēneši un 18 dienas.¹³

Tātad pirmās instances tiesas kļūda pati par sevi nevarētu būt pamats prasības pilnīgai noraidīšanai, bet tikai tās apmierināšanai tajā daļā, kas attiecas uz pārkāpuma laika posmu, kas pamatots ar prasītāja iesniegtajiem pierādījumiem. Vienlaikus apelācijas instances tiesa savu lēmumu noraidīt prasību par zaudējumu atlīdzināšanu gandrīz pilnībā pamatojusi ar citu, pilnīgi atšķirīgu argumentu, ka prasītājas iesniegtie licences līgumi varētu izrādīties fiktīvi un ka tajos paredzētā licenciāta atlīdzība esot pārāk augsta.

Arī nedaudzajās citās lietās, kas izskatītas apskatāmajā periodā, tiesas parasti noraida prasītāju aprēķinātos zaudējumus, pamatojot šādu atteikumu ar to, ka iesniegtie pierādījumi, t. i., licences līgumi, ko prasītājs noslēdzis ar licenciātiem

¹¹ Rīgas apgabaltiesas 03.02.2016. spriedums lietā Nr. C04181114. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 22.09.2020.].

¹² Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 15.09.2014. spriedums lietā Nr. C04178714. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 22.09.2020.].

¹³ Rīgas apgabaltiesas 03.02.2016. spriedums lietā Nr. C04181114. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 22.09.2020.].

nereti pat citu valstu teritorijās, tikai varbūtēji norāda uz konkrētā atbildētāja pārkāpumu kā zaudējumu cēloni, atsaucoties uz argumentu, ka “[L]icences maksas metodes piemērošanas priekšnoteikums ir tas, ka prasītājam ir jāparāda, ka apstākļi, kādos konkrēto licences maksu maksā citi licenciāti, ir tādi paši vai līdzīgi apstākļiem, kādos tiek prezumēts, ka licenciārs un pārkāpējs slēgtu darījumu”¹⁴.

Iesniegt pierādījumus, ka (ar pārkāpēju) nenoslēgtās licences noteikumi ir “tādi paši”, kādus paredz ar trešajām personām noslēgtie licences līgumi, ir neizpildāms uzdevums.

Šāds spriešanas veids apliecina licenciāta kritērija pilnīgu neizpratni. Licenciāta kritērijs atbilstoši Direktīvai balstīts uz apzinātu fikciju, t. i., pieņēmumu, ka pretstatītās preču zīmes īpašnieks kā licenciārs noslēdzis licences līgumu ar preču zīmes tiesību pārkāpēju kā licenciātu. Šis pieņēmums izmantojams tikai zaudējumu aprēķināšanai. Tāpēc, kaut arī pamatota ir tiesas prasība, ka prasītājam jāpierāda no viņa izsniegtajām licencēm gūtās peļņas apmērs, taču nepamatoti ir paģērēt, lai prasītājs pierādītu, ka viņa un preču zīmes tiesību pārkāpēja nekad nenoslēgtās licences nosacījumi būtu “tādi paši”. Pārkāpējam pat nebūtu jāpierāda, ka viņš vispār jebkad piešķīris licenci uz preču zīmi, kuras tiesības aizskartas ar pārkāpumu.

4. Mantiskā atbildība, piemērojot administratīvo atbildību un kriminālatbildību par preču zīmes tiesību pārkāpumu

Administratīvie pārkāpumi intelektuālā īpašuma lietās lielākajā daļā gadījumu izpaužas kā mēģinājumi ievest Latvijas teritorijā preces ar viltotām preču zīmēm. Šīs lietas tiek ierosinātas pēc Finanšu ministrijas Valsts ieņēmumu dienesta pakļautībā esošo muitas iestāžu ieteikuma,¹⁵ taču lielākoties šāda veida lietas pamatā ir cietušā viltotās (atdarinātās) preču zīmes īpašnieka iniciatīva. Lietu skaits attiecībā pret kopējām ar preču zīmju aizskārums saistītajām lietām ir pārsteidzoši neliels – 27 ar administratīvo atbildību un kriminālatbildību saistītas lietas no 2014. līdz 2019. gadam. Samērojot atrasto administratīvo pārkāpumu un kriminālpārkāpumu lietu skaitu ar kopējo preču apjomu, tas veidotu tikai niecīgu procenta daļu. Samērā stabila viltoto preču (kuru izcelsme nav konkrētās preces nosaukuma jeb zīmola īpašnieka uzņēmums) proporcija ir 1/5 daļa no visa importēto preču apjoma ES, tas vienlīdz stabili izpaužas gan, piemēram, luksusa preču,¹⁶ gan medikamentu¹⁷ tirdzniecībā. Uz šī vispārējā fona 27 pārkāpumu lietas četru gadu periodā var uzskatīt par netiešu pierādījumu, ka Latvijā atklāto administratīvi un krimināli sodāmo preču zīmju apjoms atspoguļo tikai nelielu proporciju no faktisko pārkāpumu kopējā skaita.

Vēl jo lielākas šaubas par pastāvošā mehānisma efektivitāti cīņā pret šāda veida pārkāpumiem izraisa tas, ka nav atrasts neviens notiesājošs spriedums,

¹⁴ Pētersona Z. Intelektuālā īpašuma civiltiesiskās aizsardzības līdzekļi. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 270. lpp.

¹⁵ 30.04.2014. spriedums lietā Nr. A420671211; 03.09.2014. spriedums lietā Nr. A420674510. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 22.09.2020.].

¹⁶ Economist.com. Pieejams: <https://www.economist.com/business/2015/07/30/counterfeitcom> [aplūkots 01.06.2020.].

¹⁷ Economist.com. Pieejams: <https://www.economist.com/business/2010/09/02/poison-pills> [aplūkots 01.06.2020.].

kurā apsūdzētā persona atzīta par vainīgu preču zīmes krimināli sodāma pārkāpuma izdarīšanā (Krimināllikuma 206. p.).

Jāuzsver, ka tikai atsevišķos gadījumos pret pārkāpēju vienlaikus ar administratīvā soda vai kriminālsoda piemērošanu tikusi celta prasība par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.¹⁸

Zaudējumu atlīdzināšana cietušajam krimināllietās, kurās pārkāpējs apsūdzēts par preču zīmes tiesību pārkāpumu, savukārt parasti ir izslēgta tādēļ, ka atrastajos spriedumos nemaz netiek konstatēts Krimināllikuma 206. p. norādītais kriminālpārkāpuma sastāvs. Likumā paredzētais atbildības mehānisms, kas dod pamatu kriminālatbildībai par preču zīmju tiesību pārkāpumu, ir sarežģīts materiāla sastāva noziedzīgs nodarījums.¹⁹

Krimināllikuma 206. paredz atbildību par *preču zīmes, preču vai pakalpojumu citādas atšķirības zīmes vai dizainparauga nelikumīgu izmantošanu, zīmes viltošanu vai viltotas zīmes apzinātu izmantošanu vai izplatīšanu, ja tā izdarīta ievērojamā apmērā vai ja ar to radīts būtisks kaitējums ar likumu aizsargātām personas interesēm*, respektīvi, paredz atbildību gan par *zīmes viltošanu*, gan arī par *izplatīšanu*.

Krimināllikuma 206. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse izpaužas aktīvās darbībās – noziedzīgā nodarījuma priekšmeta nelikumīgā izmantošanā, viltošanā vai viltojuma izmantošanā vai izplatīšanā. Minētais nozieguma sastāvs neietver noziedzīgā nodarījuma priekšmeta glabāšanu.

Krimināllietā Nr. 11120115906²⁰ trīs aizdomās turētās personas tika sauktas pie kriminālatbildības par to, ka šīs personas grupā pēc iepriekšējas vienošanās pārkāpa ar akcīzes nodokli apliekamo preču iegādes, realizācijas, uzglabāšanas un pārvietošanas (pār vadāšanas) noteikumus apsūdzībā pēc Krimināllikuma 221. panta otrās daļas (likuma redakcijā, kas stājās spēkā 2006. gada 15. novembrī), Krimināllikuma 206. panta otrās daļas (likuma redakcijā, kas stājās spēkā 2002. gada 20. novembrī), pēc Krimināllikuma 208. panta (likuma redakcijā, kas stājās spēkā 2005. gada 1. janvārī) par nodarījumiem, kas izdarīti laika posmā no 2006. gada 31. augusta līdz 2006. gada 14. decembrim. Apsūdzētās personas notiesātas pēc Krimināllikuma 221. un 208. panta, bet atzītas par nevainīgām pēc Krimināllikuma 206. panta.

Tā kā apsūdzētie tika atzīti par nevainīgiem Krimināllikuma 206. p. paredzētā nozieguma izdarīšanā, tika noraidīta arī civilprasība krimināllietā, ko bija cēlis aizskarto tiesību uz preču zīmi īpašnieks.

Raksturīgs ir tiesas motīvs, atzīstot prasību par nepamatotu:

*tiesa uzskata, ka šāds zaudējumu aprēķins balstīts uz nepamatotiem pieņēmumiem.*²¹

¹⁸ Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 09.03.2016. spriedums lietā Nr. 11816015110/K29-66/16. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 22.09.2020.].

¹⁹ Krastiņš U. Noziedzīga nodarījuma sastāva un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. Rīga: TNA, 2014, 79. lpp.; Hamkova D., Liholaja V. Būtiska kaitējuma izpratne: likums, teorija, prakse. Jurista Vārds, 10.01.2012., Nr. 2.

²⁰ Augstākās tiesas 19.03.2015. lēmums (lietas arhīva Nr. SKK-0017-15); Augstākās tiesas 21.06.2016. spriedums (lietas arhīva Nr. SKK-0218-16); Zemgales apgabaltiesas 21.06.2017. spriedums. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 20.01.2021.].

²¹ Zemgales apgabaltiesas 21.06.2017. spriedums. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 20.01.2021.].

No sprieduma motīvu daļas nav iespējams izprast, kāpēc apsūdzēto darbības izrādījušās pietiekams pamats, lai atzītu tās par vainīgām pēc Krimināllikuma 21. un 208. panta, taču tās pašas darbības tomēr neveido Krimināllikuma 206. p. paredzēto nozieguma sastāvu.

Iespējams, tiesas ieskatā, šķērslis kriminālatbildības efektīvai piemērošanai par preču zīmes viltojumu ir tas, ka Krimināllikuma 206. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse izpaužas aktīvās darbībās – noziedzīgā nodarījuma priekšmeta nelikumīgā izmantošanā, viltošanā vai viltojuma izmantošanā vai izplatīšanā. Minētais nozieguma sastāvs neietver noziedzīgā nodarījuma priekšmeta glabāšanu. Tāpēc civilprasības krimināllietās tiek noraidītas.

Kopsavilkums

1. Atbildība par preču zīmes tiesību pārkāpumu ir mantiskās atbildības paveids, kur tradicionālos atbildības par kaitējumu priekšnoteikumus – prettiesisku rīcību, kaitējumu, cēlonisko sakaru un vainu – regulē specifiski noteikumi par intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību: prettiesiska rīcība izpaužas kā preču zīmes tiesību pārkāpums, cēloniskais sakars izpaužas kā preču zīmes īpašnieka tiesības aizskarošā apzīmējuma piederība, bet pārkāpēja vaina vai pat aktīva rīcība nav jāpierāda.
2. Prasības par nelikumīgas preču zīmes izmantošanas pārtraukšanu veido ievērojamu daļu no civillietām periodā no 2015. līdz 2019. gadam.
3. Prasības par nelikumīgas preču zīmes izmantošanas pārtraukšanu tikai izņēmuma gadījumos savienotas ar cietušajam preču zīmes īpašniekam nodarītu zaudējumu atlīdzināšanas prasībām.
4. Tiesu praksē apskatāmajā periodā no 2015. līdz 2019. gadam problēmas izraisījis tieši jautājums par paša kaitējuma, t. i., par preču zīmes tiesību pārkāpumu nodarīto zaudējumu, aprēķināšanas metodi.
5. Zaudējumi noteikti, izmantojot Direktīvā 2004/48/EK norādīto licenciāta kritēriju civillietās periodā no 2015. līdz 2019. gadam, tikai retos izņēmuma gadījumos. Lielākajā daļā gadījumu prasības par zaudējumu atlīdzināšanu, pamatojoties uz Direktīvā 2004/48/EK norādīto licenciāta kritēriju, noraidītas.
6. Atšķirībā no citu valstu praksē lietotā objektīvas atbildības principa, t. i., neatkarīgi no nodarītāja vainas, Latvijas likums apskatāmajā periodā no 2015. līdz 2019. gadam paredzēja vainu kā vienu no atbildības priekšnoteikumiem.
7. Šķērslis efektīvai kriminālatbildības piemērošanai par preču zīmes viltojumu ir tas, ka Krimināllikuma 206. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse izpaužas aktīvās darbībās – noziedzīgā nodarījuma priekšmeta nelikumīgā izmantošanā, viltošanā vai viltojuma izmantošanā vai izplatīšanā. Minētais nozieguma sastāvs neietver noziedzīgā nodarījuma priekšmeta glabāšanu. Tāpēc civilprasības krimināllietās tiek noraidītas.